

Een gynandromorf van de gewone zandspinnendoder *Arachnospila anceps*

Hans Nieuwenhuijsen

Veel materiaal dat ik nodig heb voor mijn nieuwe spinnendodertabel komt uit de Naturaliscollectie. Daartussen bevindt zich ook een exemplaar met drie etiketten. Van boven naar beneden: Orvelte. 7/6 –

1976 Kv; *Ar.spil. trivialis* Rich. ♂; Museum Leiden. Netherlands. Emmen or surroundings ex. coll. K.Vegter, 1984.

Op grond van het ruwe oppervlak van het middensegment van dit exemplaar begon ik aan de determinatie te twijfelen immers dit oppervlak is bij *A. trivialis* glad en glimmend en bedekt met witte donsharen. Is dit wel een *Arachnospila trivialis* mannetje?

Gezien de aanwezigheid van een duidelijk arolium, getande tarsklauwen van poot 2 en 3 en het korte tarslid van poot 1 is het een *Arachnospila* soort. En op grond van de dertien antenneleden van dit exemplaar is het inderdaad een mannetje. Maar van welke soort? Voor de soortbepaling bij het mannetje is de vorm van de subgenitale plaat belangrijk. Maar die is hier niet aanwezig, want het blijkt het achterlijf van een vrouwtje, gezien de zes tergieten en zes sternieten. Het dier blijkt dus een gynandromorf. Bij nadere beschouwing draagt de rechter poot 1 een, matig ontwikkelde tarskam (♀), die bij de linker poot 1 ontbreekt (♂).

De vraag is nu hoe je bij een gynandromorf de soort kunt bepalen? Als je er van uit gaat dat het achterlijf, het middensegment en het borststuk vrouwelijk zijn, dan is dit, gezien het ruwe oppervlak van het middensegment *A. anceps* ♀. De tarskam op rechter voorpoot wijst ook in die richting. Als ik aanneem dat de kop ook vrouwelijk is en alleen de antennen mannelijk en ik kijk vervolgens naar de clypeus dan zie ik daar de glanzende rand direct overgaan in de bestippelde rest van de clypeus. Dat is het kenmerk van het vrouwtje van *A. wesmaeli*. Een logischer aanname lijkt me de hele kop op te vatten als mannelijk. Bij de clypeus van *A. anceps* ♂ gaat de glanzende rand inderdaad direct over in het bestippelde gebied. Mijn conclusie is dan ook dat dit een gynandromorf van *A. anceps* is en ik voeg het determinatie etiket *Arachnospila anceps* ♂/♀ toe. Het bovenstaande illustreert dat het bij gynandromorfen soms lastig is de soort van het individu vast te stellen. Over een mogelijke verklaring voor het ontstaan van gynandromorfen verwijs ik naar Hymenovaria 5, p. 47.

Summary

A description of *Arachnospila cf. anceps* gynandromorph is given. Abdomen and the left first leg are female; the antennae and the right first leg are male. Such gynandromorph features can make identification difficult. The clypeus looks like that of a female *A. wesmaeli* and like that of an *A. anceps* male. We assume the whole head, including the antennae, is male. Therefore, this is an *A. anceps* gynandromorph.

Literatuur

Nieuwenhuijsen, H., 2012. Twee gynandromorfen van de rotsbehangersbij (*Megachile pilidens*). - Hymenovaria 5: 47-49.